

[Nørgaard-Sørensen]

under behandlingen af dette lovforslag. Oprindeligt var det radikale venstre jo indforstået med, at den kommunale forpligtelse til at afsætte midler til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden skulle bortfalde. Jeg ved ikke, om jeg har ret, når jeg nu tolker det radikale venstres nye holdning sådan, at man er blevet en lille bitte smule angst og har lavet en mellemøsning, måske for at lukke munden på nogle særdeles kritiske græsrodder i partiet.

Men jeg vil gerne spørge hr. Ole Vig Jensen i forbindelse med denne behandling af ungdomsvejledningen og spørgsmålet om uddannelsesforanstaltningerne, om vi kan tage det radikale venstres nye holdning til den kommunale forpligtelse som udtryk for, at de radikale trods alt ønsker en forpligtelse for kommunerne fortsat, fordi de er bange for, hvad konsekvenserne ellers kan blive. I så fald kan vi se mere lyst også på 1987 og 1988.

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg forstod, at hr. Nørgaard-Sørensens spørgsmål ikke drejede sig om denne lovgivning, men om den forrige. Jeg skal gerne inødekemme hans ønske og svare på det stillede spørgsmål. Jeg kan henvise til, som jeg har gjort før, at kommunernes samlede indsats er større end den, de er forpligtet til i henhold til de beløb, som er afsat til bekæmpelse af ungdomsledigheden. Det er stadig væk en kendsgerning, og derfor er vi ikke angst eller bekymrede på nogen måde. Men hvis jeg må sige det ligeud: vi har forstået, at socialdemokratiet lagde stor vægt på, at vi også i de kommende år fik en forpligtelse, som i hvert fald sikrede samme niveau, og vi troede faktisk, at det måske ville få socialdemokratiet til at medvirke positivt til en lovgivning, som udvider mulighederne i de enkelte kommuner, samtidig med at vi altså fastholder beløbet. Derfor er det selvfølgelig stadig væk helt uforståeligt, at socialdemokratiet siger nej til den pågældende lovgivning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

§§ 1-4
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

20) Anden behandling af lovforslag nr. L 153:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen m.m. (Skolegangens påbegyndelse m.v.).
(Fremsat 31/1 85. Første behandling 14/2 85. Betænkning 23/5 85).

Der var stillet 7 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

J. K. Hansen (S):

Man har vel lov til at sige, at det forslag, vi har til anden behandling nu, forslag til lov om ændring af folkeskolen, har haft et interessant forløb fra oktober 1984, hvor undervisningsministeren uden forudgående forhandling i øvrigt med folkeskoleforligspartierne fremlagde firkloverregeringens oplæg til det, som man kaldte nødvendige justeringer i folkeskolen, og frem til i dag, hvor vi kan konstatere, at det er lykkedes at nå frem til enighed mellem de fem folkeskoleforligspartier, socialdemokratiet, venstre, socialistisk folkeparti, radikale venstre og kristeligt folkeparti. Det er vi som forligspartner tilfredse med, og jeg mener bestemt også, folkeskolen kan være særdeles tilfreds med, at folkeskoleforliget fortsat eksisterer.

Jeg skal sige et par ord vedrørende de forskellige ændringer. Hvad angår ændringerne i 10. klasse, kan vi erklære os tilfredse med

[J. K. Hansen]

den formulering, disse ændringer nu har fået i betækningsbidraget. Bl.a. vil jeg gerne fremhæve vores stærke ønske om, at minimumstimetallet på de 24 timer pr. uge og ophævelse af 30 dages reglen benyttes til at styrke de praktiske musiske islæt i 10. klasse.

Jeg vil også gerne fremhæve formuleringen om, at der nu vil blive indsamlet erfaringer om udnyttelsen af de nye muligheder i 10. klasse, og at disse erfaringer vil blive videregivet til folketingets uddannelsesudvalg, således at udvalget kan vurdere, om ændringerne har virket efter hensigten, med henblik på revision af loven i folketingssamlingen 1988-89.

Specielt er vi i socialdemokratiet tilfredse med den revisionserklæring, vi har fået ind i betænkningen, og vi er nu som før klar til at følge udviklingen i folkeskolen og følge de erfaringer op, som indhøstes på folkeskolens eget område.

På en række andre områder kan vi erklære os tilfredse med det resultat, der nu er opnået inden for folkeskoleforliget. Det er bl.a. forslaget om, at øvelsesprøverne trækkes ud, at den maksimale klassekvotient i børnehaveklasserne ikke forhøjes, at vi nu følger Bisgaardudvalgets, altså skolestartudvalgets, flertal vedrørende de unge børns optagelse i henholdsvis børnehaveklasse og 1. klasse.

Endelig skal vi udtale vores tilfredshed med undervisningsministerens erklæring om, at han ikke som følge af lovens vedtagelse agter at udsende til kommunerne de i hans bemærkninger om forslaget nævnte henstillinger om økonomien.

Må jeg så til slut sige, at vi i socialdemokratiet har en lang række tanker og ideer om ændringer i folkeskolen, som vi gerne ser bliver gennemført, men at vi samtidig betragter det som noget meget fundamentalt, at ændringer i folkeskolen sker med en bred tilslutning i folketinget.

Folkeskoleforliget har nu eksisteret i 10 år, og trods tiltag fra partier uden for forligspartikredsen er det lykkedes at fastholde forliget også ved de justeringer, som vi foretager nu. Jeg må præcisere, at der kun er tale om justeringer inden for folkeskoleforliget, og det mener jeg bestemt vores folkeskole kan være tjent med.

Hanne Thanning Jacobsen (SF):

I oktober 1984 fremsendte undervisningsministeren et notat om nødvendige justeringer af lov om folkeskolen. SF måtte som forligsparti ved loven fra 1975 konstatere, at det ti år gamle forlig var sprængt, hvis ministeren fik magt, som han havde agt.

I dag konstaterer vi, at det i de syv måneder, der er gået siden da, er lykkedes at gennemarbejde lovforslaget på en sådan måde, at SF kan acceptere forslaget med de justeringer, som foreligger nu.

Forslaget omfatter to større områder, nemlig forhold vedrørende skolestarten og forhold vedrørende det frivillige 10. skoleår. På begge områder er der med dette forslag udstukket rammer, som gør det muligt for kommunerne at udbygge og videreudvikle de mange ideer, som lærere, forældrerepræsentanter og kommunale myndigheder har inspireret hinanden til i de seneste år, således at de kan indgå som en naturlig del af folkeskolens hverdag.

SF er tilfreds med, at det ændrede undervisningsbegreb, som anderkender, at leg og udvikling af aktiviteter anses for at være seriøse og lærerige i opdragelses- og undervisningsmæssig sammenhæng, nu indgår med vægt i både børnehaveklassen og 1. og 2. klasse.

Vi havde gerne set en lavere klassekvotient i indskolingsfasen. Det er af største vigtighed, at de voksne har tid til det enkelte barn. Samtidig er det at få en klasse til at fungere som en social enhed en anden vigtig side af indskolingsarbejdet. Desværre er forståelsen for, hvor krævende dette arbejde er, ikke stor nok. Det er dog trods alt godt, at vi har kunnet fastholde klassekvotienten i børnehaveklassen på 22 i stedet for de foreslåede 24, og at minimumstallet i det samordnede indskolingsforløb er forhøjet fra 15 til 20 timer.

SF er tilfreds med, at det stadig væk er skole og skolekommission, der har den endelige afgørelse om børns optagelse i skolen.

Vi finder fortsat, at en lovgivning vedrørende skoledistrikter er unødvendig, men går ud fra, at de tilkendegivelser, vi har fået fra ministeren, vil medføre en administration, der svarer til den, vi kender i dag.

Hvad angår det frivillige 10. skoleår, mener vi, at det bliver spændende at følge, i hvor høj grad forslagets oplæg om at fastlægge et minimumstal for eleverne på 24 timer om ugen og om at ophæve 30 dages reglen

[Hanne Thanning Jacobsen]

bliver fulgt op ude i kommunerne. Det er tanken med disse ændringer at styrke de store elevers, forældrenes og lærernes mulighed for sammen at opbygge en virkelig anderledes 10. klasse.

SF ønsker en skole i tæt kontakt med det lokale samfund. Det giver 30 dages reglens ophævelse mulighed for. Den vedtagne lov giver som sagt de mange skoler, der siden 1975-lovens gennemførelse har ønsket at lave en anderledes start og afslutning i folkeskolen, mulighed for at gøre det. Forslaget indbyder til samarbejde mellem forældre, elever, lærere og kommunale myndigheder.

SF har tilkendegivet, at det vil koste penge. Vi kritiserede ved førstebehandlingen, at undervisningsministeren i bemærkningerne til lovforslaget pegede på, at pengene kunne skaffes ved, at man skar ned på en række områder inden for og uden for folkeskolen. Det retter sig mod de børn, der netop har brug for ekstra støtte.

Vi er tilfredse med, at undervisningsministeren nu har tilkendegivet, at der ikke vil blive sendt besparelshenstillinger ud som følge af vedtagelsen af dette forslag. Derfor ligger der nu en opgave og venter på de kommunale repræsentanter og de faglige repræsentationer.

SFs overordnede grund til at medvirke ved disse justeringer har været ønsket om stadig at være med til at præge folkeskolens udvikling og ikke at overlade folkeskolen til kræfter, der vil en anden skole end den, SF ønsker. Vi ønsker en skole, der fastholder og stimulerer børnenes kreative evner. Vi ønsker, at børnene må vokse op til at blive mennesker med tro på eget værd og egne evner; det er vigtigt for at leve et godt liv og for at klare sig i det omskiftelige samfund, vi befinder os i.

SF vil opmærksomt følge, at de indrømmelser, vi har fået under forhandlingerne, bliver overholdt. I folketingssamlingen 1988-89 vil folketingets uddannelsesudvalg vurdere, om de ændringer, der nu bliver gennemført, virker efter hensigten. I mellemtiden må alle med interesse for folkeskolen benytte tiden til at debattere, ad hvilke veje skolen skal gå frem imod det samfund, som tegner sig. SF vil være at finde som engageret deltager i denne væsentlige diskussion.

(Kort bemærkning).

Kirkegaard (KF):

Jeg havde egentlig ikke tænkt mig at bede om ordet i forbindelse med denne forhandling, men hr. J. K. Hansen brugte nogle gange en formulering, som kunne misforstås, idet hr. J. K. Hansens formulering kunne forstås, som om det hele var ordnet inden for skoleforligskredsen fra 1975.

For at undgå enhver form for misforståelse skal jeg gøre opmærksom på, at det konservative folkeparti ikke var med i folkeskoleforliget fra 1975.

Må jeg til slut sige, at jeg ikke føler mig fuldstændig overbevist om, at samtlige stillede ændringsforslag er ændringer til det bedre, men det er et rimeligt resultat, vi i et samarbejde har fundet frem til, og jeg mener, det som helhed er et fremragende resultat, der nu ligger på folketingets bord.

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg vil gerne til indledning takke såvel undervisningsministeren som forligspartierne, fordi det er lykkedes at fastholde den brede tilslutning til de ændringer i folkeskoleloven, som vi nu lægger op til vedtagelse af her.

Der er slet ingen tvivl om, at det har stor betydning i selve folkeskolen, at det har været muligt at fastholde en enighed i forligspartikredsen.

For det radikale venstre er det selvfølgelig særlig tilfredsstillende, at vi har fået opfyldt stort set alle de forslag, som vi i brev til undervisningsministeren bad om blev taget op til en drøftelse mellem forligspartierne. Det siger jeg ikke, fordi vi ønsker at tage patent på nogen af de ting, som nu vedtages. Jeg hilser netop med tilfredshed, at vi kan gøre det i enighed, og at vi undervejs har haft en overordentlig udbytterig diskussion om folkeskolens forhold.

Jeg vil gerne fremhæve et par af de ting, som også er fremhævet af andre ordførere, nemlig den del af lovforslaget, som nu lægger op til et forbedret indskolingsforløb, og den anden del, som lægger op til en styrkelse af afslutningen af folkeskoleforløbet. På begge områder er der efter det radikale venstres opfattelse sket en sådan styrkelse af folkeskolens muligheder for at løse sin opgave over for børnene og forældrene, at vi alle kan være tjent med nu at gøre det til en realitet.

[Ole Vig Jensen]

Jeg hæfter mig også ved, at forslagene er formuleret på en sådan måde, at det er frivilligt for kommunerne, i hvilken udstrækning de vil tage fat på denne opgave med det første. Jeg tror i øvrigt, det betyder noget for søsætningen af disse nye initiativer, at der er denne grad af frivillighed knyttet til det, og det gælder også i forhold til økonomien, altså den måde, man vil finansiere disse forbedringer på. Jeg vil gerne slå fast, at det er en suveræn kommunal beslutning, på hvilken måde man ønsker at finansiere nye initiativer på folkeskolens område.

Med disse to lidt større ændringer samt det, vi gennemførte sidste år i en første fase, nemlig forbedrede muligheder for at bevare de små skoler, sikret start af skolefritidsordninger, tilrettelagt grundlag for indførelse af datalære både nu og på den lange sigt, mener jeg, at vi har givet skolen sådanne nye arbejdsmuligheder for de førstkommande år, at vi har lagt op til en forbedret folkeskole.

Så skal jeg blot til sidst sige, at diskussionen om folkeskolens fremtid herved næppe er slut og heller ikke bør være det. Jeg har tidligere – og gjorde det i mit første indlæg ved førstebehandlingen – fremhævet det debatoplæg, som Danmarks Lærerforening har udsendt om fremtidens skole. Den forsøgsvirksomhed, som jeg forstår skal knyttes tæt til de overvejelser, man har gjort sig, er ganske spændende og må kunne give anledning til, at vi også fra partiernes side interesserer os for, hvad der vil ske videre frem.

Jeg håber, at det, vi nu gennemfører her, bliver til glæde for de partier, der har taget et medansvar, og selvfølgelig først og fremmest for folkeskolen og dens elever.

Bente Juncker (CD):

Hr. J. K. Hansen stod heroppe for et øjeblik siden og fremhævede det meget interessante i, at det var folkeskoleforligspartierne, der nu havde lavet dette forlig. Jeg vil gerne ligesom det konservative folkepartis ordfører sige, at centrum-demokraterne absolut ikke har været med i noget folkeskoleforlig, og selv om vi er gået med til disse lovændringer, ønsker vi overhovedet ikke at have noget ansvar for 1975-loven. Vi ønsker absolut heller ikke at blive hæftet på nogen lov. Det var bare det, jeg ville sige.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Der er under forhandlingerne om loven om folkeskolen sket en række modificeringer og ændringer, som trækker i den rigtige retning, men der er stadig væk nogle skrubbudser tilbage: de fælles skoledistrikter består – man vil stadig væk lave et fælleskommunalt skoledistrikt, således at forældrene frit kan bestemme, hvilken skole deres barn skal gå på. Betingelsen for ikke at vælge grunddistriktet skal alene være, at der er plads på den skole, man vælger. Jeg kan ikke se andet, end at den ændring i bedste fald er overflødig og i værste fald direkte skadelig. Det er jo allerede sådan i dag, at elever, hvis skole og elev kommer i et misforhold til hinanden, efter reglerne kan overflyttes til en anden skole. En generel forældreflytteret kan derimod give anledning til vilkårligt roderi og planlægningsforstyrrelse.

Vil man i øvrigt arbejde med større forældreindflydelse på skolen som lokalsamfundets kulturcenter, er flydende skoledistrikter jo også den rene gift. Laver en skole nogle udviklingsforsøg, der skaber problemer, kan forældrene bare flytte deres børn, selv om forældrene selv måtte have været med i planlægningen af udviklingsarbejdet. Omvendt risikerer en skole, der gennemfører noget heldigt, at få en tilgang af elever fra de omkringliggende skoler, som giver maksimale klassekvotienter, i stedet for at skolerne lærer af hinanden. Her bør svaret vel egentlig være, at det må sikres, at ansvar for og indflydelse på udviklingen skal følges ad.

Helt uheldigt kan forslaget virke, som vi har sagt flere gange, hvis et distrikt med socialt belastede elever bliver rømmet for den del af eleverne, hvis forældre kan klare større transportudgifter, så børnene kan blive flyttet til en skole, der ligger længere væk.

Det er selvfølgelig positivt, at der i betænkningen står, at afstemningsdistriktet ved en eventuel afstemning om skolenedlæggelser kun skal omfatte skolens grunddistrikt.

Det trækker også i den rigtige retning, at undervisningsministeren har tilbagetaget forslaget om at forhøje den maksimale klassekvotient i børnehaveklassen fra 22 til 24.

Endelig er det positivt, men måske lidt uigennemskueligt, hvad der står om undervisningsministerens bemærkninger: der står, at undervisningsministeren har tilkendegivet,

[Elisabeth Bruun Olesen]

at han ikke som følge af lovens vedtagelse agter at udsende de i bemærkningerne nævnte henstillinger om økonomien, idet der først vil blive taget stilling til dette i forbindelse med den statslige og kommunale budgetlægning. Herunder skjuler sig, at ministeren i første instans havde ment, det var en forringelse af specialundervisningen, der havde skullet betale for bedre indskoling for dem, der så ikke havde brug for specialundervisning. Omfatter ministerens bemærkninger også hans løfte om, at han ikke vil ophæve reglerne om maksimale holdstørrelser ved undervisning på hold og i klinik? Det var nemlig nødvendigt for at skabe det grundlag, som man kunne forringe specialundervisningen på.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg vil gerne her ved afslutningen af andenbehandlingen kort takke forligspartierne for, at det er lykkedes at nå til enighed om disse vigtige pædagogiske og strukturelle nydannelser i skoleordningen. Regeringen ville naturligvis gerne være gået lidt videre. Vi ville gerne have haft nogle bedre og mere reelle, men til gengæld færre prøver. Det kunne vi ikke blive enige om, men alligevel mener jeg, der er tale om lidt af en milepæl i skolehistorien – især er dette med skolestarten en vigtig nydannelse.

Et af de besværlige punkter var naturligvis økonomien. Vi måtte finde frem til en formulering, som adskilte det pædagogiske og det strukturelle fra det økonomiske; det var betingelsen for, at vi kunne samle det meget brede flertal. Der vil naturligvis ligesom i tidligere år blive udsendt sparevejledninger, men de vil i givet fald ikke være følger af dette forlig, men derimod af den økonomiske politik, som regeringen på anden måde må sikre sig flertal for, især i forbindelse med aftaler om de årlige finanslove, som fastlægger den offentlige økonomi. Men i øvrigt fastlægges budgetterne som bekendt i kommunerne. Hvis vi skulle bevare det brede flertal om skolepolitikken, måtte vi gøre det på denne måde; ellers kunne vi lige så godt have opgivet det straks.

Jeg takker for den realisme og forligsvilje, som de deltagende partier har udvist.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1-6, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 7 om en ny affattelse af § 2 og § 2 i den nye affattelse vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

21) Anden behandling af lovforslag nr. L 234:

Forslag til lov om ændring af lov om fritidsundervisning m.v. (Ændring af regler om finansiering samt forenkling af bestemmelser om godkendelse af ungdomsklubber).

(Fremsat 8/5 85. Første behandling 15/5 85. Betænkning 24/5 85).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Jytte Andersen (S):

Den socialdemokratiske gruppe kan ikke medvirke til, at vi omlægger statstilskuddet ved oprettelse af fritidsklubber til bloktilskud. Vi har også meget svært ved at se, hvorfor ministeren har et sådant hastværk. Lovforslaget blev fremsat den 8. maj, og det skal først træde i kraft den 1. januar 1987. Vi synes, det havde været en bedre idé, om man havde givet det udvalgt, som vi er enige med ministeren og flertallet i skal nedsættes, den tid, der er behov for til at se på nogle nye